

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 41	Lýsingaprísir fyrri mm: 12 oyru á 1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu	Leygardagin 19. oktober 1946	Bladið verður bílagt á posthúsinum, og kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárið	20. árg.
--------	--	------------------------------	---	----------

Til SIGURD

Frælsi.

Latið ikki nakrar reypanði Føroyingar, sum verðnir eru danskir „akademikarar“ niðri á Keypmannahavnarháskúlanum ella gingið hava niðri í Danmark í árávis tryggja niður í okkum hvat sætt frælsi er.

Latið eisini okkum seta hart móti hørðum og ikki lata sovorðnar menn bera eitt útlendskt diktatur inn á okkum.

Haldið høvdið kalt og nýtið tykkara egnu hugsunnarevni.

Føroyingar, hetta eru avgerðartíðir, vit standa í.

Hetta er ein brimgangur í søgu okkara og latið ikki nakrar menn, sum stóra partin av ævi síni hava gingið og spákað á Keypmannahavnaragetum koma og villa okkum og siga okkum, hvussu vit skulu venda okkum, og hvat ið gagnligast er fyri føðilandi okkara. Teirra fosturlandskærleiki er bara orð og keipur. Tá ið á stendur eru teir egoistar, ið loypa frá og einki gera. Teir hava ælt upp í sær har niðri eina undirlutakenslu, og hana skulu teir fylla niður í okkum.

Teir skulu koma aftur við klókskapinum og visdóminum og skipa fyri og stjórna okkara víðurskipti, menn, sum bert hava slitið sær eina examiu og ongantíð eru royndir í lívsins leikum. Teir hava ongantíð havt ein ábyrgdarsess í livinum — kanska sitið á einum krakki í einari danskari sakførarskrivstovu ella á einari býráðsskrivstovu.

Hesir menninir rópa úr Danmark ella hiðani úr Føroyum eyknevi eftir landsmonnum sínum, ið ikki eru sintir sum teir og sum hava aðra áskoðan hvat best er fyri okkara dýra føðilandi — og hugur teirra er beinavegin at beina fyri teimum — „rudda burtur úr søguni“ allar menn, ið andova í móti ætlan teirra — loysingarpolitikkurin skal fremjast við einum nazistiskum harðræði. Teir kalla menninar, ið ikki hava hug at fremja hesa bráðu loysingina, fyri „danskir háskallar“ og landssvikjarar, fimta kolonna, sum vil stinga kniv in í bakið á einum egnu landsmonnum.

Slík ókvæmisorð, uppesandi og stríðsvekjandi, blaka hesir menninir frá sær, hesir menninir, sum tá ið tann ringa og svanga tíðin

var í Føroyum, løsu niðri á teimum ríku og fjálgu flatlondum og sótu og sungu fosturlandsangir ella filosoferaði við pipu í munninum um eitt veldigt „Atlantis“ heruppi — løsu fyri og livdu av donskum studningspengum, meðan „húskallarnir“ og „landasvikjararnir“ baldust eftiri her heima og strevaðust, at ikki landið skuldi ganga til grundar.

Latið ikki tilíkar menn nú, upp-gongutiðirnar komu, koma so sjálvklókir og erpnir og læra okkum eina stívda og einoygda „nationalismu“, sum forkomið hevur Europa, ført hana í blóðigan bardaga ferð eftir ferð og slitið hana upp í deyðarak.

Eingin maður í verðini fer at kalla annan mann fosturlands-svikjara, hóast hann heldur, at land hansara stendur seg best at vera í felagsskapi við annað land.

Verðin hevur nógv dæmi á dag um ymiskar tjóðskaparflokkar, sum saman standa í einum politiskum felagsskapi, og tó líva friir, líva sitt tjóðskaparliga liv og hava sínar egnu fíggjarligu og vinnuligu stovnar.

Vit minnst, at ein hin mætasta frælsishetja í heiminum, Bretin Winston Churchill, ið fyrst eggjaði landsmonnum sínum og síðan hinum sameindu tjóðunum til bardaga móti hinum nazistisku og facistisku valdsmonnum, ið tyna vildu alt frælsi um allan heim, nú fyri stuttum helt røðu, har hann mælti Europa til at savna seg saman í sambandsstatir eins og Amerika hevur gjørt. Fingu teir ikki hetta í lag, helt hann, gekk allar heimurin til grundar.

Táð er so stutt víða hvar, at menn, ið eingin tjóðskaparligur svikur er í, mæla til at ganga sameiningarleiðina.

Allir søu, at tað var henda leiðin, ið bjargaði heiminum undan einum valdsræði, sum mannasagan ikki veit líka til. Tað var hitt bretska samveldið, hitt stóra bretska húslagið, ið tá ið eingin vón var at hóma, við sínum samhaldi stóð og bardði hann av sær, so onnur lond fingi stundir at koma fyri seg. Var Ongland, einsamalt kundi tað aldri útint slikt. Men tað vóru tey friu hjálandini, ið trúgv stóðu meginlandinum við lið, og hjálptu tí at bera sigurin heim.

Norðanlandini, sum eins væl, um rætt varð atborið, kundu staðið sameind, vóru í fyrstu atlægu sligin til jarða, tey høvdu onga megí at gera móttøðu. Tey eru eins og tey bretska fólkiní ein slekt, og søga teirra hevur at visa sameiningarroyndir, men tær gjørdust av ringum atburði av ongum. Um tær royndirnar kundu eydnast, og menn við teimum rættu hugsjónunum stóðu á odda, kundu hesi lond verið ein sterk fólkacind, ið kundi havt verið ein týðningarmikil táttur í europæiskum poli-

tikki, og kundi ivaleyst europæisk søga sæð øðrvisi út í dag, um so hevði verið.

Verðin roynir at bjarga friðinum og tí sanna frælsinum fyri mannættini. Men stórir ótti er fyri, at hesar royndir fara at miseydnast. Og orsøkin er hin nationala iltankin, hin nationala sjúkan. Har eru loysingarmenninir uppi í, sum einoygdir stara inn í seg sjálvan, eins og teir føroysku loysingarmenninir, og bara siggja eina hugsan og fyri henni vilja teir forkoma øllum hinum.

Vit siggja, hvat ið so sagt verður, at fólkatakvæðan her heima gav einki demokratiskt grundarlag fyri at loysa heilt við Danmark. Teir sum siga annað, hóast teir so hava lært eitt sindur av lógfræði, vilja við völdum og móti øllum rættiligum princippum fremja eitt stýrslag eftir sínum egna tykki og hyggja ikki eftir hinum føroyska fólkaviljanum.

(Framhald á 2. síðu).

TAD ER TVÆTL

AT LÍKNA FØROYAR SAMAN VIÐ NOREG OG ÍSLAND

Lurtið ikki eftir hesum tvætlu monnum longur, men nýtið vit og skil sjálv

»Dagblaðið« og menn tess nýta í heilum Noregs og Íslands stríð at seta sjálvstøðugt ríki á stovn sum eina fyrimynd, vit Føroyingar hava at taka eftir og fylgja.

Øll, sum hugsa seg um eitt sindur, vita, at henda samanlíkingin passar ikki.

Noreg kom aftur at Svøríkisum sjálvstøðugt ríki í 1814, tað hevði allar stovnar tá og tað økti um teir og styrkti teir í samfeld 100 ár inntil 1905, tá ið tað sleit seg úr felagsskapinum við Svøríki.

Ísland fekk fult sjálvstýri í 1918, men kvittaði ikki heilt við Danir fyrr enn nú í 1943. Alla hesa tíð bygdu teir upp tað og teir stovnar, ið hvørt sjálvstøðugt ríki skal hava, um tað skal líva sum modernaður statur.

Tað vandi eisini menn hesa tíð, ið taka kundu stjórnarstørv og sendimannastarv, og tí eru teir á einhvønn hátt búnir at fara til loysing.

Vit har aftur í móti standa á

berum. Vit standa so á berum, at tað er beinanvegin látturligt at hugsa um, at nakrir menn skulu ætla at fara at kvetta og gera okkum til ein fullvorðnan stat.

Vit eiga ongar royndar menn. Menn okkara hava ikki vant seg á sendimannastovum í úrtheiminum, teir duga knappliga at tingast við fremmanda menn — tað sást best nú »Hroar« var her.

Vit hava havt ein bardaga í mong Harrans ár, sum hevur ligið sum marran á okkum og hindrað at gera nakað positivt — bara klandrast. Kríggið kom, og vit tjentu hóp av pengum, men einki varð gjørt, tí bæði klandraðust vit so ræðuliga, og so fingi vit einki at gera ella byggja nakað av heldur.

Tað gav at býta, hvussu væl, ið royndirnar at spæla statur tá eydnaðist.

Tá skuldu vit royna at fáa ein hægstarætt, tí okkara rættarskipan var ikki meiri enn hálv. Men tað var ein syndarlig roynd. Og hann,